

INSON QADRINI YUKSALTIRISH VA ERKIN FUQAROLIK JAMIYATINI YANADA RIVOJLANTIRISH ORQALI XALQPARVAR DAVLAT BARPO ETISH: NAZARIY-HUQUQIY ASOSLAR VA AMALIY YO‘NALISHLAR

Termiz davlat pedagogika instituti

1-bosqich magistranti

Ergasheva Kamola

Termiz davlat pedagogika instituti

Tarix fakulteti o‘qituvchisi PhD

Boboyeva Sitora Ro‘zimahmatovna

Annotatsiya

Mazkur maqolada inson qadrini yuksaltirish va erkin fuqarolik jamiyatini rivojlantirish masalalarining xalqparvar davlat barpo etishdagi o‘rni ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Inson huquq va erkinliklarini ta‘minlash, fuqarolik jamiyati institutlarini mustahkamlash, davlat va jamiyat o‘rtasidagi o‘zaro mas‘uliyatni kuchaytirish masalalari yoritiladi. Shuningdek, demokratik islohotlar sharoitida inson qadriyat oliy qadriyat sifatida e‘tirof etilishi va bu jarayonning ijtimoiy-siyosiy ahamiyati asoslab beriladi.

Kalit so‘zlar

Inson qadri, fuqarolik jamiyati, xalqparvar davlat, demokratiya, huquqiy davlat, inson huquqlari, ijtimoiy adolat

Аннотация

В статье с научно-теоретической точки зрения анализируется роль повышения достоинства человека и развития свободного гражданского общества в построении народного государства. Рассматриваются вопросы обеспечения прав и свобод человека, укрепления институтов гражданского общества, повышения взаимной ответственности государства и общества. Обосновывается значение признания человеческого достоинства высшей ценностью в условиях демократических реформ.

Ключевые слова

Достоинство человека, гражданское общество, народное государство, демократия, правовое государство, права человека, социальная справедливость

Abstract

This article provides a scientific and theoretical analysis of the role of enhancing human dignity and developing a free civil society in building a people-oriented state. It examines the issues of ensuring human rights and freedoms, strengthening civil society institutions, and increasing mutual responsibility between the state and society. The importance of recognizing human dignity as the highest value in the context of democratic reforms is substantiated.

Keywords

Human dignity, civil society, people-oriented state, democracy, rule of law, human rights, social justice

Kirish

Bugungi globallashuv va demokratik taraqqiyot sharoitida inson qadrini yuksaltirish masalasi davlat siyosatining markaziy yo‘nalishiga aylanmoqda. Inson manfaatlari, huquq va erkinliklari oliy qadriyat sifatida e‘tirof etilgan jamiyatda barqaror rivojlanish, ijtimoiy adolat va siyosiy barqarorlik ta‘minlanadi. Shu bois zamonaviy davlatlar o‘z faoliyatini inson qadrini ulug‘lash,

fuqarolarning erkin va faol ishtirokiga asoslangan fuqarolik jamiyatini rivojlantirishga yo'naltirmoqda.

O'zbekiston respublikasida ham so'nggi yillarda amalga oshirilayotgan demokratik islohotlar markazida aynan inson qadri turibdi. Davlat boshqaruvida "inson – jamiyat – davlat" tamoyilining ustuvorligi mustahkamlanib, xalqparvar davlat barpo etish strategik maqsad sifatida ilgari surildi. Bu jarayonda huquqiy davlat asoslarini kuchaytirish, fuqarolik jamiyati institutlarini rivojlantirish va davlat organlarining xalq oldidagi mas'uliyatini oshirish muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Mazkur maqolaning maqsadi inson qadrini yuksaltirish va erkin fuqarolik jamiyatini rivojlantirish orqali xalqparvar davlat barpo etishning nazariy-huquqiy asoslari hamda amaliy mexanizmlarini ilmiy jihatdan tahlil qilishdan iborat.

Asosiy qism

Inson qadrining mazmun-mohiyati va uning huquqiy asoslari

Inson qadri tushunchasi insonning hayoti, sha'ni, qadr-qimmatini, huquq va erkinliklarining daxlsizligini ifodalaydi. Zamonaviy huquqiy-demokratik davlatlarda inson qadri oliy konstitutsiyaviy qadriyat sifatida e'tirof etiladi. Bu tamoyil davlat hokimiyati faoliyatining mazmuni va yo'nalishini belgilovchi asosiy mezon hisoblanadi.

Inson qadrini ta'minlash faqat huquqiy normalar bilan cheklanib qolmasdan, ijtimoiy adolat, teng imkoniyatlar va munosib turmush sharoitlarini yaratishni ham o'z ichiga oladi. Shu jihatdan, inson qadri huquqiy, ijtimoiy va ma'naviy omillar uyg'unligini ifodalaydi.

Fuqarolik jamiyati tushunchasi va uning demokratik jamiyatdagi o'rni

Fuqarolik jamiyati — bu davlatdan nisbatan mustaqil bo'lgan, fuqarolarning ijtimoiy-siyosiy faolligi va o'zini o'zi boshqarishiga asoslangan ijtimoiy munosabatlar tizimidir. Nodavlat notijorat tashkilotlari, ommaviy axborot vositalari, jamoat birlashmalari va fuqarolarning tashabbuskor guruhlari fuqarolik jamiyatining muhim institutlari hisoblanadi.

Erkin va rivojlangan fuqarolik jamiyati davlat hokimiyati ustidan jamoatchilik nazoratini ta'minlaydi, fuqarolarning manfaatlarini himoya qiladi va jamiyatda ijtimoiy muvozanatni mustahkamlaydi. Shu bois fuqarolik jamiyatini rivojlantirish demokratik davlat qurilishining ajralmas sharti hisoblanadi.

Xalqparvar davlat tushunchasi va uning asosiy belgilari

Xalqparvar davlat — bu o'z faoliyatini xalq manfaatlariga xizmat qilishga yo'naltirgan, fuqarolarning huquq va erkinliklarini real ta'minlaydigan davlatdir. Bunday davlatda hokimiyat manbai xalq hisoblanadi, davlat organlari esa jamiyat oldida mas'uldir.

Xalqparvar davlatning asosiy belgilariga inson qadrining ustuvorligi, qonun ustuvorligi, ochiqlik va shaffoflik, ijtimoiy adolat va davlat xizmatlarining fuqarolarga yo'naltirilganligi kiradi. Ushbu tamoyillar erkin fuqarolik jamiyati bilan uzviy bog'liq holda namoyon bo'ladi.

Inson qadrini yuksaltirishda davlat siyosatining roli

Inson qadrini ta'minlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishi sifatida namoyon bo'lishi zarur. Bu borada huquqni muhofaza qilish tizimini isloh qilish, sud-huquq tizimida adolat va mustaqillikni ta'minlash, ijtimoiy himoya mexanizmlarini kuchaytirish muhim ahamiyatga ega. O'zbekiston tajribasida inson qadrini ulug'lash tamoyili konstitutsiyaviy islohotlar, ijtimoiy siyosat va davlat boshqaruvi tizimida izchil aks etmoqda. Bu jarayon xalq bilan muloqotga asoslangan boshqaruv modelini shakllantirishga xizmat qilmoqda.

Erkin fuqarolik jamiyatini rivojlantirish mexanizmlari

Fuqarolik jamiyatini rivojlantirish uchun huquqiy kafolatlar yaratish, nodavlat notijorat tashkilotlari faoliyatini qo'llab-quvvatlash va so'z erkinligini ta'minlash muhimdir. Fuqarolarning siyosiy va ijtimoiy faolligini oshirish jamiyatda demokratik madaniyatning shakllanishiga xizmat qiladi.

Davlat va fuqarolik jamiyati institutlari o'rtasidagi hamkorlik ijtimoiy muammolarni samarali hal etish imkonini beradi. Bu hamkorlik xalqparvar davlatning real mazmun bilan to'lishiga zamin yaratadi.

Huquqiy davlat va inson qadrining ustuvorligi

Huquqiy davlatda qonun ustuvorligi va inson huquqlarining kafolatlanishi asosiy tamoyil hisoblanadi. Inson qadrini yuksaltirish huquqiy davlat qurilishining poydevorini tashkil etadi. Qonunlar inson manfaatlariga xizmat qilgan taqdirdagina ular jamiyat tomonidan qabul qilinadi va samarali ishlaydi.

Bu borada o'zbekiston respublikasi konstitutsiyasi inson qadrini oliy qadriyat sifatida belgilab, xalqparvar davlat qurishning huquqiy asosini mustahkamlaydi.

Xalqparvar davlat barpo etishning ijtimoiy-siyosiy istiqbollari

Kelgusida inson qadrini yuksaltirish va fuqarolik jamiyatini rivojlantirish orqali xalqparvar davlat barpo etish jarayoni yanada chuqurlashadi. Bu jarayon ijtimoiy adolatni mustahkamlash, davlat boshqaruvida samaradorlikni oshirish va fuqarolarning davlatga bo'lgan ishonchini kuchaytirishga xizmat qiladi.

Xalqparvar davlat modeli jamiyatda barqarorlik va taraqqiyotning muhim omili sifatida namoyon bo'ladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, inson qadrini yuksaltirish va erkin fuqarolik jamiyatini rivojlantirish xalqparvar davlat barpo etishning asosiy sharti hisoblanadi. Inson huquq va erkinliklarini real ta'minlash, fuqarolarning ijtimoiy-siyosiy faolligini oshirish va davlat organlarining xalq oldidagi mas'uliyatini kuchaytirish demokratik taraqqiyotning muhim omillaridir. Ushbu tamoyillarning izchil amalga oshirilishi jamiyatda barqarorlik, adolat va farovonlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston respublikasi konstitutsiyasi.
2. Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasi.
3. Fuqarolik jamiyati va huquqiy davlat asoslari. – darslik.
4. Demokratik islohotlar va inson qadri. – monografiya.
5. Zamonaviy siyosiy jarayonlar va xalqparvar davlat konsepsiyasi. – ilmiy maqolalar to'plami.
6. Milliy va xalqaro huquqiy manbalar.